

Отже, визначені Стратегією ветеранської політики на період до 2030 року її пріоритетні спрямування в цілому відповідають сучасним викликам, а головне – потребам та інтересам тієї категорії наших співвітчизників, яка заслуговує на повагу та шанобливе ставлення як з боку Української держави, так і Українського народу.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1209-р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024-%D1%80?find=1&text=%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F+#w1_20.

Олександр МОРГУНОВ

заступник начальника ГУНП
в Дніпропетровській області,
доктор юридичних наук, професор

УКРАЇНА ТА ЇЇ ЗБРОЙНІ СИЛИ ЯК ФОРПОСТ ДЕМОКРАТІЇ В ЄВРОПІ

При підготовці тез цієї доповіді автор визначив за мету обґрунтувати тезу про винятково важливу роль України та її Збройних Сил у захисті демократичних цінностей у Європі.

Для досягнення визначеної мети автор скористається пізнавальними можливостями таких структурних елементів методології правничої науки:

1) положень теорії форми держави (зокрема такого її складника, як державно-правовий режим) та прав людини, що визнані науковим загалом на сучасному етапі розвитку правничої науки, та складають парадигму цього дослідження;

2) діалектичного методологічного підходу, пізнавальний потенціал якого складають принципи взаємозв'язку та розвитку явищ державно-правової дійсності;

3) герменевтичного методологічного підходу та спеціально-юридичного методу пізнання, що забезпечують правильну інтерпретацію приписів правових актів, що носять нормативний і ненормативний характер;

5) логічного методу пізнання, що дозволив сформулювати загальний висновок, що відображає результати проведеного дослідження.

В гносеологічному плані важливо визначитись із змістовним наповненням таких категорій юридичного мислення, як державно-правовий режим і демократія.

Державно-правовий режим являє собою сукупність прийомів і способів здійснення державної влади. Що ж до демократії, то однойменне терміно-

поняття визначається як форма організації суспільства, його державно-політичного устрою, що ґрунтується на визнанні народу джерелом влади, послідовному здійсненні принципу рівності і свободи людей, їх реальної участі в управлінні справами держави і суспільства [3, с. 61].

Принагідно відзначити, що з-поміж доволі широкого спектру демократичних цінностей є й ті, на основі яких власне і сформувалась та розвивається західноєвропейська цивілізація, до якої по праву належить і сучасна Україна. Йдеться передусім про природні, а згодом основоположні права і свободи людини, верховенство права і справедливий суд.

В аспекті теми цього дослідження вбачаємо за необхідно дати відповідь на питання про те, чим так небезпечний путінський режим для вищезгаданих демократичних цінностей та в чому виявляється його загроза для майбутнього не лише України, але й світового правопорядку, що сформувався після Другої світової війни.

Відповідь на це питання міститься в Заяві Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких» від 2 травня 2023 року № 3078-IX [2].

Розуміючи рашизм як новий різновид тоталітарної ідеології та практик, які лежать в основі режиму, сформованого у російській федерації під керівництвом президента в. путіна, та ґрунтуються на традиціях російського шовінізму й імперіалізму, практиках комуністичного режиму СРСР та націонал-соціалізму (нацизму), український парламент акцентував на таких характерних ознаках і наслідках рашизму: 1) системних порушеннях прав та основоположних свобод людини; 2) культі сили та мілітаризмі; 3) культі особи, що перебуває на верхівці вертикалі влади, та сакралізації інститутів держави; 4) самозвеличенні росії та росіян за рахунок насильницького пригнічення та/або заперечення існування інших народів; 5) застосуванні з метою реалізації експансіоністської державної політики практики поширення серед інших народів російської мови та культури, російської православної церкви, медіа, політичних та громадських інституцій, пропагування ідей «русского мира»; 6) систематичному порушенні загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, зокрема поваги до суверенітету інших держав, їхньої територіальної цілісності та міжнародно визнаних кордонів, недотриманні принципу незастосування сили чи погрози силою; 7) створенні, фінансуванні та збройній підтримці незаконних збройних формувань та сепаратистських рухів на територіях інших суверенних держав, створенні та підтримці терористичних організацій; 8) використанні заборонених методів ведення війни та системному вчиненні воєнних злочинів та злочинів проти людяності; 9) систематичній організації та здійсненні масових вбивств, страт, катувань, депортацій, створенні штучних умов для виникнення голоду, інших видів масового фізичного терору, геноциду, переслідуванні з етнічних, національних, релігійних, політичних та інших мотивів; 10) регулярному

застосуванні до інших держав практики економічного й енергетичного шантажу; 11) регулярних погрозх щодо застосування ядерної зброї проти інших держав та створенні техногенних катастроф [2].

Правильність такої оцінки рашистського режиму підтверджена і Європейським парламентом у минулорічній резолюції, що не лише рішуче засуджує неспровоковану, невиправдану та незаконну агресивну війну проти України та спроби росії підірвати колективну пам'ять та ідентичність Європи в цілому, що становить загрозу історичній правді, демократичним цінностям і миру, але й акцентує на вагомій ролі України у захисті європейських цінностей, демократії та верховенства права [4].

Дієвою силою, яка не лише ефективно виконує свій конституційний обов'язок із захисту суверенітету й територіальної цілісності України [1], але й західноєвропейських цінностей, є Збройні Сили України.

Про винятково важливу роль України та її Збройних Сил як форпосту демократії в Європі з усією очевидністю свідчать такі чинники:

1) стримування збройної агресії. Саме Збройні Сили України за всебічної підтримки Українського народу руйнують плани агресора щодо захоплення всієї території України та територій держав, які перебували у зоні впливу СРСР;

2) захист демократичних цінностей. Боротьба Українського народу за свою незалежність і демократичний вибір надихає європейських партнерів і свідчить про важливість відстоювання демократії перед загрозами, що походять від тоталітарних держав;

3) практичний досвід для європейської системи безпеки і оборони. Досвід, здобутий українськими захисниками на полі бою, є надзвичайно цінним у військовому плані;

4) інтеграція з державами-учасницями Північноатлантичного безпекового блоку. Збройні Сили України не лише використовують військове озброєння країн, які входять до НАТО, але й поступово переходять на стандарти цієї міжнародної організації.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Заява Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких»: Постанова Верховної Ради України від 02.05.2023 № 3078-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3078-20#Text>.

3. Мурашин Г. О. Демократія. *Юридична енциклопедія*. Київ : Укр. енцикл., 1999. Т. 2. С. 61-62.

4. Резолюція Європейського парламенту від 23 січня 2025 року щодо дезінформації та історичних фальсифікацій росії для виправдання її агресивної війни проти України (2024/2988(RSP)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0006_EN.pdf.